

ЧИ РЕАЛЬНЕ УЗГОДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ДОСВІД США

В статті досліджено сутність, переваги та проблемні питання узгодження фінансової звітності відповідно до норм американських стандартів бухгалтерського обліку

Постановка проблеми. Вчасне надходження достовірної та корисної для прийняття рішень інформації є важливим елементом функціонування ринку капіталу. Суб'єкти господарювання мотивовано оприлюднюють свою фінансову звітність з метою збільшення свого капіталу та підвищення ціни акцій. Саме фінансова інформація скеровує інвестиційні рішення, оскільки виступає ключовою інформацією, на основі якої потенційні інвестори роблять спробу передбачити грошові потоки компанії. Надаючи важливості фінансовій інформації на ринку капіталів, національні стандарти в розвинених країнах світу створені для того, щоб слугувати ефективним інструментом, що створює певні обов'язки щодо складання фінансової звітності, тим самим мінімізуючи етап переговорів між суб'єктами господарювання та інвесторами.

Зважаючи на значне зростання обсягів міждержавної торгівлі та попиту на ринку іноземних капіталів протягом останніх 30-ти років, адекватність національних стандартів поставлена під сумнів. Банк міжнародних розрахунків (BIS) повідомляє, що щорічні показники міждержавних боргів та операцій з капіталом в багатьох західних економіках, включаючи США, Канаду, Німеччину та Францію, значно перевищує (майже удвічі) показники ВВП [1]. Всезростаючий інтерес до іноземних джерел фінансування зумовив виникнення потреби у створенні бухгалтерських стандартів, які б акумулювали та задовольняли потреби інвесторів та компаній, які працюють на світових ринках капіталів.

Проблема зіставності постає, в першу чергу, перед інвесторами в результаті відмінностей та неузгодженості національних стандартів. Класичним прикладом, що ілюструє дану проблему, є фінансова звітність компанії Daimler-Benz AGS за 1993 р., у якій відображався чистий прибуток у сумі 733 млн. дол. за німецькими стандартами та 589 млн. дол. збитку – за американськими загальноприйнятими принципами бухгалтерського обліку (GAAP) [7].

Саме тому єдині стандарти бухгалтерського обліку мають забезпечувати інвесторів можливістю порівняння фінансової звітності різних суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень. Питання співіснування двох систем стандартів – міжнародних та американських – знаходить відображення в працях відомих американських науковців, зокрема Г. Гюнтера (G. Günther), Б. Епштейна (B. Epstein), Р. Левича (R. Levich), А. Мірзи (A. Mirza), Ф. Чоя (F. Choi).

Метою дослідження є аналіз напрямів співіснування різних стандартів бухгалтерського обліку, проблеми узгодження фінансової звітності відповідно до норм US GAAP.

Виклад основного матеріалу. Найбільш вагомим аргументом на користь створення єдиних стандартів бухгалтерського обліку проф. Шиям Сундер вважає те, що вони шляхом мінімізації невпевненості та інвестиційного ризику зменшують вартість капіталу компаній-емітентів [22]. Як зазначив А. Шилдер, єдині, загальні стандарти усунуть інформаційну асиметрію та мінімізують інвестиційні ризики.

У першу чергу, на шляху руху до гармонізації бухгалтерського обліку стоїть Рада з міжнародних стандартів фінансової звітності (IASB) – незалежна організація, до складу якої входять представники різних країн, промисловості та бухгалтерській професії. IASB тісно співпрацює із розробниками національних стандартів для подальшої розробки та удосконалення міжнародних стандартів IFRS/IAS.

Актуальним питанням поширення та застосування МСФЗ є їх загальне визнання різними національними регулюючими органами, наприклад, єдині стандарти бухгалтерського обліку разом із певними опублікованими для громадськості положеннями мають надавати певну фінансову інформацію. Коли прийняті в одній країні стандарти відрізняються від стандартів країни, де використовуються, наприклад, GAAP, вимагається, щоб звітність складалась відповідно до нормативних документів країни. Ось чому всесвітнє визнання єдиного набору стандартів бухгалтерського обліку, таких як МСФЗ, збереже багато часу та витрат у багатьох країнах.

На сьогодні МСФЗ визнані як національні стандарти у більше ніж 24-х країнах світу [21] та використовуються як основа для розробки національних стандартів у багатьох країнах [10]. Не зважаючи на критичне ставлення до них у США, більшість світових бірж дозволяють іноземним компаніям подавати свою фінансову звітність відповідно до норм МСФЗ.

У липні 2002 р. рух за МСФЗ отримали величезну підтримку, коли Рада міністрів ЄС затвердила постанову, відповідно до якої всі компанії, які розміщують свої цінні папери на міжнародному фондовому ринку, мають перейти на використання МСФЗ для складання консолідованої звітності до 1 січня 2005 р. Крім того Австралія та Нова Зеландія оголосили, що всі суб'єкти господарювання, які складають фінансову звітність мають застосовувати МСФЗ

з 2005 та 2007 рр. відповідно. Завдяки такому розвитку подій, багато науковців передбачили неминучу конвергенцію стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності у всьому світі.

Не зважаючи на зростаючу підтримку МСФЗ різними організаціями, Комісія з цінних паперів та фондових бірж (далі – SEC) США не визнає МСФЗ як альтернативу GAAP. SEC має надані повноваження для створення стандартів бухгалтерського обліку, які керують складанням фінансової звітності відповідно до Закону про цінні папери (the Securities Act) 1933 р. та Закону про обмін цінними паперами (the Securities Exchange Act) 1934 р. З 1973 р. SEC поклала персональну відповідальність за розробку американських стандартів на приватну професійну організацію – Раду зі стандартів фінансової звітності (FASB), залишаючи за собою важливу роль спостерігача.

SEC вимагає, щоб емітенти цінних паперів, які бажають котируватися на фондових ринках США, таких як Нью-Йоркська фондова біржа, Американська фондова біржа, складала свою звітність відповідно до GAAP, або приводили у відповідність звітність, що складена за будь-якими іншими порівнюваними принципами бухгалтерського обліку (наприклад приведення у відповідність звітності за МСФЗ до GAAP). У результаті цього, Рада зі стандартів фінансової звітності (FASB), яка створює положення-стандарти фінансової звітності (SFAS) та органи їх впровадження ефективно функціонують як монополісти у галузі створення стандартів у США.

Представники SEC вважають, що вимога узгодження фінансових звітів є складовою захисту інвестиційних інтересів та можливістю для інвесторів США порівняти показники фінансової діяльності та фінансового стану вітчизняних та іноземних суб'єктів господарювання. Офіційне пояснення наступне: “недостатня порівнюваність призводить до зростання витрат, що пов'язано із невпевненістю при прийнятті управлінських рішень”.

Припущення того, що вимога узгодження звітності відповідно до US GAAP призупинить рух іноземних компаній у США та вплив такого утримання поки не спостерігається. SEC повідомляє, що вартість іноземних цінних паперів у 2002 р. склала 2,5 трлн. дол. США, що показує 700% приросту у порівнянні з 1990 р. Не зважаючи на це, значний відсоток такого зростання можна віднести до міждержавної інтернаціоналізації ринків цінних паперів протягом останніх десятиліть, переливання капіталу відбувалося навіть тоді, коли вимог узгодження звітності іще не існувало.

В цілому узгодження вимагає у емітента пояснення відмінностей між принципами, що використовуються, та відмінностей між фінансовими результатами та статтями балансу, що складають на основі практичної діяльності та US GAAP, причин, що викликали такі відмінності.

Від іноземної компанії, що узгоджує свою початкову фінансову звітність, вимагається також узгодження певних фінансових даних відповідно до US GAAP згідно закону Про цінні папери та Закону про обмін цінними паперами. Тривалий час і значні витрати, необхідні для виконання даної вимоги, є основними перешкодами для іноземних емітентів, які мають бажання котируватися на американському фондовому ринку.

Не дивлячись на очевидність того, що узгодження показників фінансової звітності має значний гальмуючий ефект, витрати для виходу на фондові ринки є більш вагомим пунктом для SEC, ніж створення Європейських ринків капіталів. У результаті відчуття загрози верховенства американських ринків капіталу, SEC зменшила свій тиск та бар'єри для входження на ринок капіталу, послабивши вимогу узгодженості звітностей.

Таким чином, конвергенцію МСФЗ та US GAAP до єдиних стандартів бухгалтерського обліку (глобальних) проголошено вирішенням проблеми, що стосується узгодженості стандартів та зменшення бар'єрів для входження на фондові ринки США.

Сутність конвергенції МСФЗ та US GAAP SEC вбачає у тому, що недостатньо суворі МСФЗ будуть доповнені шляхом включення елементів деталізованих американських принципів бухгалтерського обліку, що дозволить управлінцям більше маніпулювати доходами. SEC відхилила ідею визнання неузгоджених МСФЗ на американських ринках з тієї ж причини. У лютому 2002 р. SEC випустила документ Concept release, який висвітлював думки аудиторів та інвесторів з приводу того, чи визнаватимуть вони МСФЗ у США [20]. Відповіді, очевидно, не переконали SEC, що МСФЗ мають достатньо високу якість, а продовженням діяльності SEC щодо цієї проблеми стало нагадування Комісії з МСФЗ (IASB) про взяття на себе відповідальності за розробку та виконання Проекту порівнюваності у 2000 р. У результаті цього проекту, IASB надала Міжнародній організації комісій з цінних паперів (IOSCO) 30 стандартів для їх затвердження. У травні 2002 р. IOSCO проголосила, що її члени дозволяють іноземним емітентам, чиї акції котируються на фондовому ринку, застосовувати міжнародні стандарти з метою складання фінансової звітності [23].

У той час, як постанова IOSCO стала відігравати основну підтримуючу роль за надійність МСФЗ, насправді вона доводить підтримку країнам щодо можливості узгодженості показників фінансової звітності та можливості розкриття національних норм і стандартів. SEC відзначила перевагу такого рішення, продовжуючи вимагати від іноземних емітентів узгодження показників чистого прибутку та капіталу відповідно до норм US GAAP. Це стало явним показником того, що SEC в загальному і підтримує МСФЗ, але сам процес конвергенції МСФЗ та US GAAP завершиться ще не скоро.

Нещодавня хвиля бухгалтерських скандалів у США протягом 2002 р. додала нового поштовху для обговорення МСФЗ в американському контексті [11]. Виявилось, що неточності у публічній фінансовій звітності відігравали критичну роль у банкрутстві багатьох американських компаній, які показували свої міцні позиції у фінансовій звітності, підтвердженій провідними аудиторськими фірмами. Це, в свою чергу, призвело до виявлення певних ключових показників, які стверджували верховенство US GAAP над МСФЗ.

Навіть Американський конгрес ввімкнув зелене світло для МСФЗ, надавши SEC повноваження щодо “впровадження Сполученими штатами системи фінансової звітності, що базується на принципах бухгалтерського обліку у Законі Сарбейнса-Окслі (Sarbanes-Oxley act) 2002 р.”. Зазначимо, що МСФЗ та GAAP відрізняються, передусім тим, що в основу перших покладені принципи бухгалтерського обліку, а інших – правила. У Законі Сарбейнса-Окслі (Sarbanes-Oxley Act) мова йде про засновану на принципах бухгалтерську систему, яка може сприйматися як система у стилі МСФЗ.

В загальних рисах, Закон Сарбейнса-Окслі розкриває:

- рівень, на якому існують засновані на принципах бухгалтерський облік та фінансова звітність у США;
- час, що потрібен для зміни системи звітності, що базується на принципах, на ту, що орієнтується на правила;
- придатність запропонованих методів, завдяки яким буде удосконалено принципо-орієнтовану систему;
- економічний аналіз впровадження системи, орієнтованої на принципи.

За підтримки SEC, FASB та IASB почали шукати найкоротший шлях конвергенції стандартів бухгалтерського обліку (Проект конвергенції). Представники двох рад вперше застрілилися у вересні 2002 р. та оповістили про розробку високоякісних, порівнюваних стандартів бухгалтерського обліку, які зможуть використовуватися в різних країнах. Результатом цієї зустрічі FASB та IASB стало підписання спільного меморандуму, у якому кожна сторона зобов'язувалась у найкоротший термін завершити Проект конвергенції та докласти усіх зусиль для того, щоб усунути усі відмінності між GAAP та міжнародними стандартами. Ради також домовились співпрацювати у процесі формування нових стандартів з метою уникнення відмінностей, де вони є досить суттєвими.

Проект конвергенції все ще розробляється, він підштовхується хвилями глобалізації фінансових ринків та сильною політичною реакцією Америки на нещодавні скандали у бухгалтерському обліку та аудиті; зараз саме час зробити крок назад та побачити, яку ж насправді проблему повинна вирішити конвергенція МСФЗ та GAAP, і чи є вона найкращими вирішенням даної проблеми.

Існує необхідність у демонстрації обмеженості та недоліків поточної вимоги взаємоузгодженості фінансової звітності, а також у пошуку ключових положень, які стануть фундаментом для конвергенції МСФЗ та GAAP. Вважається, що SEC має у найкоротший термін впровадити стратегію регулювання, яка б якнайкраще слугувала інтересам інвесторів та ринків капіталів. З-поміж двох існуючих шляхів (узгодження звітностей та їх конвергенція) SEC більш схильна до третього – конкуренції між двома наборами стандартів на ринку капіталів.

Проблемним питанням залишається той факт, що SEC не отримує жодних вигод, якщо здійснюватиме регулювання ізольовано. З метою визначення того, який підхід до захисту інвесторів та зміцнення ринку капіталу є найкращим, найбільш прозорим та ефективним, слід визначити ефективність та результативність певної політики, а також те, чи результати такої політики виправдовуватимуть витрати на її впровадження.

Ключова функція аналізу вигод – зробити регулятивні органи більш раціональними, передбачити усі результати від альтернативних рішень. Незважаючи на це, регулятивні органи США, включаючи SEC, здійснювали такий аналіз лише для того, щоб побачити, чи можна запровадити таку політику. З 1982 р. федеральний уряд формально зобов'язав оцінювати вигоди та витрати, а з 1994 р. аналіз вигоди-витрати став обов'язковим для будь-яких проєктів, які пропонувалось запровадити. Конгрес підтримав цю традицію у Законі Сарбенса-Окслі (Sarbanes-Oxley Act), у якому на SEC було покладено функцію здійснення економічного аналізу принципо-орієнтованої системи бухгалтерського обліку.

Вимога SEC щодо того, що іноземні емітенти цінних паперів повинні складати свою фінансову звітність відповідно до US GAAP або узгоджувати її відповідно до норм американських стандартів, як зазначає Артур Левітт, повинна відповідати документам із захисту інвесторів [17]. Головним аргументом на користь інвесторів є те, що їх можливість оцінити фінансовий стан та результати діяльності суб'єктів господарювання за допомогою порівняння значно ускладнюється через те, що вони складають фінансову звітність за різними стандартами. Ось чому взаємоузгодження показників фінансової звітності допомагає інвесторам приймати обґрунтовані на фінансових ринках.

Як стверджує SEC, вигоди від можливостей порівнянності фінансової звітності для американських інвесторів значно перевищують витрати на цей процес. Разом з тим, американські дослідники піднімають питання щодо того, що які SEC значно переоцінює переваги від узгодження стандартів бухгалтерського обліку та недооцінює незручності для емітентів, високі витрати американських інвесторів, які повинні бути захищені цією вимогою.

Основна перевага узгодження звітності відповідно до US GAAP полягає у тому, що дана процедура сприяє діяльності інвесторів, так як узгоджену звітність можна сприймати як достовірну. Проте, бухгалтери-практики стверджують, що має місце обмеження інформації, узгодження показників фінансової звітності проводиться на елементарному рівні і тільки на основі річної звітності.

Більше того, узгоджена звітність, як стверджує Гюнтер Гебхард, “потребує ретельного аналізу перед тим, як використанням її для прийняття певних інвестиційних рішень” [12]. Малоймовірно, що пересічний інвестор знайде достатньо часу для того, щоб синтезувати дані узгодженої Форми 20-F та трансформувати їх відповідно до вимог US GAAP для отримання достовірної інформації про прибутки компанії та використання її у своїх інтересах [13]. Навіть припускаючи, що інвестори складатимуть такі звіти про прибутки та збитки, їх все одно виявиться недостатньо, щоб скласти баланс підприємства відповідно до US GAAP. Зважаючи на те що, звітність підприємства потрібна для здійснення аналізу співвідношення окремих статей та порівняння результатів діяльності декількох суб’єктів господарювання, її узгодженість не може гарантувати отримання економічної вигоди.

З іншої сторони, фінансові аналітики та професійні інвестори можуть використати узгоджену звітність для макроекономічного аналізу у глобальному масштабі, пересічні ж інвестори отримують від цього непряму користь у вигляді прогнозних показників. Проте, без узгодження звітності аналітики могли б робити аналіз лише на основі своїх власних припущень, виявляючи відмінності між нормами стандартів бухгалтерського обліку та фінансово звітності.

Твердження, що фінансові аналітики та інвестори отримують користь від вимоги узгодження звітностей, нівелюється Правилем SEC № 144A. Цей документ забезпечує надійний захист від реєстраційних вимог Закону про цінні папери щодо перепродажу цінних паперів “компетентним покупцям” (QIBs) і передбачає, що емітенти повинні забезпечити їх певною інформацією. Разом з тим, Правило 144A не вимагає від іноземних емітентів узгоджувати фінансову звітність відповідно до US GAAP, відповідно, QIBs також не мають право вимагати узгодження звітності, так як в основі даного документу лежить припущення, що „компетентні покупці” володіють усією інформацією, необхідною для прийняття інвестиційних рішень [9]. У той час, як обізнані учасники ринку краще розуміють та можуть отримати більше користі від узгодження, ніж дрібні інвестори, на практиці вони залежать від фінансової звітності, складеної за іноземними стандартами. Це є найкращим підтвердженням того, що узгодження відповідно до US GAAP надає певні переваги справжнім інвесторам.

Крім того, Світовий Комітет із захисту фінансової звітності Асоціації управління та досліджень інвестицій (Global Financial Reporting Advocacy Committee of the Association for Investment Management and Research)¹ висунув припущення, що якість інформації фінансової звітності, приведеної у відповідність до вимог US GAAP, може бути недостатньо високою, оскільки за допомогою узгодження звітності можливо маніпулювати своїми прибутками. Ймовірно, що узгоджений показник чистого прибутку не є достовірним реальним показником чистого прибутку, який би показали емітенти за умови складання фінансової звітності за GAAP.

SEC підтримує вимогу зіставності та створення загальних принципів бухгалтерського обліку, які поєднують US GAAP та МСФЗ, з переважним наближенням до US GAAP. У цьому відношенні вимога узгодження звітності, висунута SEC, має гарантувати базову якість інформації, яка подається на ринок, однак дослідження не підтверджують припущення, що якість американських стандартів краща за якість МСФЗ. Дослідження, висвітлені у різних літературних джерелах, присвячені вивченню змісту та якості фінансової інформації, переведеної відповідно до US GAAP у формі 20F та її значення для потенційних інвесторів (зокрема, вплив даної інформації на ціноутворення та оцінку капіталу). Результати таких досліджень є досить суперечливими. Три дослідження, які передували проекту узгодження, проведені провідними американськими науковцями, показують, що значення форми 20F (трансформація звітності, складеної за МСФЗ, у звітність за US GAAP) є досить вагомим [3; 14; 18], але єдине, чого досягли дослідники, – це довели, що інформація за US GAAP є більш інформативною, ніж за МСФЗ.

Останні дослідження цього питання М. Лангом показують, що інформація, яку надають трансформовані показники фінансової звітності, може відрізнитися від достовірної інформації, зокрема щодо питання поглинання або переоцінки активів [15]. Доведено, що відображення відстрочених податкових активів також має певний балансуючий ефект, та порівняно значні відмінності у сумах показаних доходів скоріше відображають лише технічні наслідки від коригування у попередніх періодах, ніж відмінності безпосередньо у якості облікових стандартів. Отже, дані дослідження підтверджують, що Форма 20-F, призначена для узгодження фінансової звітності за нормами американських стандартів, не забезпечує користувачів ринку надійною

¹ Асоціація управління та досліджень інвестицій (AIMR) є міжнародною, некомерційною організацією, яка об'єднує більше 50,000 практиків та освітян у сфері інвестування біля 100 країн світу. Заснована у 1990 р., AIMR була створена шляхом об'єднання Федерації фінансових аналітиків (FAF) та Інституту сертифікованих фінансових аналітиків (ICFA).

інформацією, є обмеженою у використанні інвесторами, навіть за умови, що існують суттєві відмінності між американськими та іншими стандартами.

У 2002 р. проведено дослідження компаній, які працюють на німецькому фондовому ринку Neuer Markt, та доведено, що не існує істотних відмінностей у інформаційній цінності звітності, складеної за МСФЗ та US GAAP. Тому узгодження МСФЗ та US GAAP або взагалі не забезпечує жодної користі, або вигода від цього полягає лише у зменшенні інформаційної асиметрії на ринку [4; 16].

Нещодавні дослідження [2; 6] довели, що US GAAP є майже рівноцінними для неамериканських фірм-емітентів, і лише одне твердження доводило, що фірми мають менше втрат, якщо вони складають звітність відповідно до US GAAP.

Деякі аналітики свідчили, що результати від складання Форми F-20 можуть бути обмеженими через проблему упередженості, тобто фірми, які добровільно котируються на американських ринках, можуть і не бути представниками усіх іноземних фірм, які могли б котируватися за умови відсутності вимоги узгодження. Наприклад, ті суб'єкти господарювання, що на сучасному етапі складають перехресну звітність, можуть зіткнутися з нижчими витрати на узгодження звітностей, оскільки мають власні національні стандарти бухгалтерського обліку. Тому ефект стримання витрат, пов'язаних з узгодженням відповідно до американських стандартів може бути не на стільки значним для таких фірм. На основі цього, певні дослідники застерігають від застосування такого припущення, аргументуючи це тим, що узгодження звітності відповідно до US GAAP є не найкращим виходом.

Позиція щодо упередженості вибору фінансової звітності є досить актуальною, вимога узгодження звітності не є настільки корисною для інвесторів, вона виступає скоріше своєрідним механізмом для переконання іноземних фірм, які котирують цінні папери на американському ринку, що їх фінансова звітність є більш якісною.

Проте, навіть ця непряма перевага не виправдовує регулювання з трьох причин.

По-перше, фінансова звітність, складена за американськими стандартами, інколи є менш якісною, ніж звітність за стандартами окремих іноземних країн.

По-друге, створюються певні бар'єри для входу на американський ринок капіталу тих компаній, методи складання фінансової звітності яких відрізняються від американських, обмежується купівля американськими суб'єктами цінних паперів іноземних компаній, що не дозволяє досягти бажаної портфельної диверсифікації.

І *по-третє*, наявність вимоги узгодження фінансової звітності є не єдиним якісним механізмом страхування та гарантом, що створила SEC. За умови відсутності даної вимоги від компаній все одно вимагалося б надавати звітність відповідно до певних обраних стандартів бухгалтерського обліку. У даному випадку SEC продовжувала б перевіряти відповідність звітності нормам стандартів, як це здійснюється на сучасному етапі.

Базуючись на аналізі результатів узгодження звітності, можна зробити висновок, що американські інвестори не отримали певних матеріальних вигод від даного процесу.

Окремим проблемним питанням узгодження показників фінансової звітності є оцінка витрат, пов'язаних з даним процесом.

Зростаюча користь від приватних пропозицій іноземних емітентів цінних паперів та інтенсивний розвиток так званих “ринків 114А” розглядаються, в першу, чергу, як докази значних витрат, які несуть американські інвестори. Відомо, що усі витрати, які несуть іноземні емітенти на узгодження звітності відповідно до американських стандартів, є найбільшою перешкодою, яка має стримуючий ефект [5; 8].

Проте, навколо прямих витрат, які несуть емітенти для складання Форми F-20 “Узгоджена звітність”, ведуться постійні суперечки. Ці витрати включають велику кількість операційних витрат, що несуть іноземні емітенти у результаті узгодження відповідно до US GAAP, для того, щоб задовольнити своїх інвесторів. Навіть зважаючи на те, що ці витрати важко відокремити, це не є причиною того, щоб не брати їх до уваги. Відомі факти банкрутств американських компаній, які подавали узгоджену звітність, мають свідчити про те, що базова та відповідно узгоджена фінансова звітності були недостовірні.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що користь від узгодження показників фінансової звітності може бути мінімальною, тоді як прямі та непрямі витрати іноземних емітентів та національних (в даному випадку – американських) інвесторів є досить значними, тому досить сумнівно, чи може бути економічно виправданою вимога узгодження звітності. Для вирішення проблеми надання достовірної інформації іноземним суб'єктам господарювання необхідно оцінити доцільність застосування і інших напрямів регулювання даного процесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. 69th Annual Report. Bank for International Settlements. – March, 1999.
2. *Ashbaugh H., Olsson P.* An Exploratory Study of the Valuation Properties of Cross-Listed Firms' IAS and US GAAP Earnings and Book Values // *The Accounting Review*. – 2002. -- № 77. – P. 107-127.
3. *Barth M., Clinch G.* International Accounting Differences and their Relation to Share Prices: Evidence from UK, Australian and Canadian Firms // *Contemporary Accounting Research*. – 2000. – № 13. – P. 135-170.
4. *Baumol W., Malkiel.* Redundant Regulation of Foreign Security Trading and U.S. Competitiveness // *Journal of Applied Corporate Finance*. – 1993. – Vol. 5. – P. 19–27.
5. *Bhushan R., Lessard D.* Coping With International Accounting Diversity: Fund Managers' Views on Disclosure, Reconciliation and Harmonization // *Journal of International Financial Management and Accounting*. – 1992. – № 4 (2). – P. 149 – 175.
6. *Chan K. C., Seow G. S.* The Association Between Stock Returns and Foreign GAAP Earnings Versus Earnings Adjusted to US GAAP // *Journal of Accounting and Economics*. – 1996. – Volume 21. – P. 139–158.
7. *Choi F.* Global Consequences of International Accounting Diversity // *Accounting & Bus.* – 1998. – October.
8. *Choi F., Levich R.* International Accounting Diversity: Does it Affect Market Participants? // *Financial Analysts Journal*. – 1991. – № 47 (4). – P. 73–82.
9. *Cox J., Hillman R., Langevoort D.* Securities Regulation: Cases & Materials. – 3rd edition. – Aspen Law & Business: USA, 2001. – P. 492–498.
10. *Epstein B., Mirza A.,* IFRS 2003: Interpretation And Application Of International Accounting Standards. – Wiley: USA, 2003.
11. Financial Markets. 72nd Annual Report. Bank on International Settlements. – 2002. – March 31. – p. 105.
12. Gebhardt Günther. The Evolution of Global Standards in Accounting // Litan Robert E., Santomero Anthony M. Brookings-Wharton Papers on Financial Services. – Brookings Institution: Washington, D.C., 2000. – P. 341-376.
13. Global Financial Reporting Advocacy Committee (GFRAC) of the Association for Investment Management and Research (AIMR)'s letter to the SEC responding to responding to the SEC Concept Release on International Accounting Standards. – 2000. – June 5. – File No. S7-04-00.
14. *Harris M., Muller K.* The Market Valuation of IAS versus US GAAP: Accounting Measures using Form 20-F Reconciliations // *Journal of Accounting and Economics*. – 1999. – № 26. – P. 285-312.

15. *Lang M., J. Smith Raedy, M. Higgins Yetman.* How Representative are Cross-Listed Firms? An Analysis of Firm Performance and Accounting Quality. Working Paper. – University of Iowa. – September, 2002.
16. *Leuz C.* IFRS versus US GAAP: A (New) Market Based Comparison. – Wharton School, 2001.
17. *Levitt Arthur.* The Importance of High Quality Accounting Standards // *Accounting Horizons.* – 1998. – № 12. – March. – P. 79-82.
18. *Pownall G., Schipper K.* Implications of Accounting Research for the SEC's Consideration of International Accounting Standards // *Accounting Horizons.* – 1999. – № 13. – P. 259-280.
19. *Radebaugh L.H., Gray S.J.* International Accounting and Multinational Enterprises. - 5th edition, Wiley: USA, 2002.
20. SEC Concept Release on International Accounting Standards. – File No. S7-04-00, para 3(a). – 2000. – February 16.
21. *Sir David Tweedie.* The IASB: Its Origins and Objectives // A Major Issues Conference: Securities Regulation in the Global Internet Economy. – Washington, DC. – 2001. – November 14-15.
22. *Sunder Shyam.* Regulatory Competition among Accounting Standards within and Across National Boundaries. Working paper. – Yale School of Management. – July, 2002.
23. <http://www.iosco.org/iosco.html>.